

ПАРАСЮК В. М.,кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
та процесу*(Львівський державний
університет внутрішніх справ)***КОРНІЙЧУК В. Д.,**

курсант

*(Львівський державний
університет внутрішніх справ)*

УДК 347.672.5

**ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ПОЛОЖЕННЯ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ
ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОВІТУ ПОДРУЖЖЯ**

У статті розглянуто і проаналізовано норми цивільного законодавства, у яких знаходить своє відображення та правове регулювання заповіт, укладений подружжям. Наведено приклади застосування цих норм на практиці й проблеми, які із цього випливають. Зазначено, що це законодавство потребує вдосконалення з метою належного захисту волевиявлення кожного з подружжя й запобігання небажаним наслідкам цього правочину в майбутньому для кожного з них.

Ключові слова: *спадкове право, спадкування за заповітом, заповіт подружжя, спільна сумісна власність, посвідчення заповіту, нотаріальні дії, правочин.*

В статье рассмотрены и проанализированы нормы гражданского законодательства, в которых находит свое отражение и правовое регулирование завещание, заключенное супругами. Приведены примеры применения данных норм на практике и проблемы, которые из этого вытекают. Указано, что данное законодательство нуждается в совершенствовании с целью надлежащей защиты волеизъявления каждого из супругов и предупреждения нежелательных последствий данной сделки в будущем для каждого из них.

Ключевые слова: *наследственное право, наследование по завещанию, завещание супругов, общая совместная собственность, удостоверение завещания, нотариальные действия, сделка.*

The article discusses and analyzes the rules of civil law, which is reflected and regulation will, signed spouses. Examples of application of these rules in practice and problems arising there from. It is noted that this legislation needs to be improved for the proper protection of the will of each spouse and prevent unwanted effects of this transaction in the future for each of them.

Key words: *inheritance law, inheritance under the will, will of spouses, common property, identity covenant notarial acts transaction.*

Вступ. Право людини на гідний рівень життя є одним із основних і визначальних особистих конституційних прав. Забезпечується воно різними цивільно-правовими засобами, в основному за допомогою договірних прав. Не менш важливим на сучасному етапі є

інститут правонаступництва, передусім спадкового. Це пов'язано з тим, що зміна майнової складової забезпечення рівня життя впливає на людину. До того ж рівень життя спадкодавця так чи інакше через спадкову масу переходить до спадкоємців.

Норми спадкового права відіграють надзвичайно важливу роль не лише для цивільного обороту, а й для суспільства загалом. У них відображаються ті чи інші ціннісні орієнтири та моральні засади, за допомогою цих норм створюються механізми охорони певних благ як майнового, так і немайнового характеру.

Постановка завдання. Законодавчі положення Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) щодо обсягу й змісту спадкових прав кожного громадянина потребують теоретичного обґрунтування. Незважаючи на те що заповіт є найдавнішою формою спадкування, знайшовши своє відображення в українському законодавстві, цей інститут надалі залишається недостатньо зрозумілим для пересічного громадянина й потребує додаткових роз'яснень. Під час дослідження інституту спадкування за заповітом особливу увагу варто приділити заповіту подружжя. Адже за загальним правилом заповіт є особистим розпорядженням, що унеможливає складання заповіту від імені кількох осіб. Однак ЦК України передбачено виняток із цього правила – заповіт подружжя, який від самої появи й по сьогодні супроводжується дискусіями щодо його доцільності й корисності. Проте варто зазначити, що розуміння ознак цього різновиду заповіту має важливе не лише теоретичне, а й практичне значення як для самого подружжя, так і для формування нотаріальної та судової практики з цих питань.

Основні аспекти заповіту подружжя розглянуто в працях таких науковців: В.С. Щербиної, О.В. Дзери, З.В. Ромовської, Є.О. Харитонова, В.М. Коссака, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика, І.В. Жилінкової, Є.І. Фурси, Я.М. Шевченко, Т.В. Курило, С.О. Сарновської, Ю.Н. Бабаєвої, Р.А. Калюжного, О.В. Бауліна, А.В. Соловійова та ін.

Мета статті полягає в аналізі правової природи заповіту подружжя в системі цивільного законодавства, розгляді особливостей його правового регулювання та застосування теорії цього інституту на практиці.

Результати дослідження. У ЦК України інституту спадкування за заповітом присвячена глава 85 («Спадкування за заповітом»), до якої входить 25 статей (1233–1257). Правовідносини щодо виконання заповіту регулюються окремою главою 88 («Виконання заповіту»), яка включає 10 статей (1286–1295) і є засобом, за допомогою якого відбувається здійснення волевиявлення заповідача. Деякі новели, закладені в зазначеній главі ЦК України, докорінно змінюють або оновлюють суспільні відносини у сфері виконання заповіту [1].

У ст. 1233 ЦК України розкривається поняття «заповіт» як особисте розпорядження фізичної особи на випадок її смерті. Таке визначення заповіту варто сприймати як загальне, що конкретизується в інших нормах глави 85 ЦК України. Заповіт – це односторонній правочин, оскільки в ньому, за загальним правилом, реалізується воля однієї особи – заповідача. Ведучи мову про заповіт як односторонній правочин і акцентуючи увагу на тому, що він є особистим волевиявленням фізичної особи, підкреслимо, що в ст. 1243 ЦК України передбачається виняток із загального правила, коли заповіт може бути укладено двома особами – подружжям.

Інститут виконання заповіту є одним із найдавніших інститутів спадкового права. Останній широко використовувався в дореволюційному законодавстві, проте з проголошенням СРСР і переходом до адміністративно-командної економіки втратив свою колишню вагу й майже не застосовувався. ЦК УРСР 1963 року присвячував відносинам щодо виконання заповіту всього дві статті (546 і 547), які в загальному вигляді встановлювали коло суб'єктів правовідношення щодо виконання заповіту й установлювали їхні повноваження. Новий ЦК України кардинально змінив підхід до волевиявлення заповідача, на принципово інших засадах окреслив його місце у спадкових відносинах. Зокрема, це відбилося й на структурному розташуванні норм книги «Спадкове право». На відміну від ЦК УРСР, у ЦК України норми про спадкування за заповітом передують нормам про спадкування за законом. Це дає змогу стверджувати, що інститут спадкування за законом відіграє певним чином субсидіарну роль стосовно спадкування за заповітом, адже норми першого застосовуються лише тоді, коли

фізична особа не визначила посмертну юридичну долю свого майна шляхом складання заповідального розпорядження [9, с. 1134].

У цивільному законодавстві поняття «спільний заповіт» з'явилося вперше. Таким вважається заповіт, укладений подружжям. Заповіт подружжя вперше передбачений ЦК України (ст. 1243). Подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, яке належить йому на праві спільної сумісної власності. Варто зазначити, що тут має місце узгодження волі кожного, тобто особисте волевиявлення кожного із подружжя «зливається» в одне волевиявлення, і тоді вони складають спільний заповіт щодо майна, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності [3]. Якщо щодо такого майна складено спільний заповіт подружжя, то в разі смерті одного з них його частка у праві спільної сумісної власності не входить до загальної спадкової маси, а переходить до іншого з подружжя. При цьому той із подружжя, хто пережив іншого, обмежений у праві розпорядження майном, яке є предметом заповіту, і відчужувати його будь-яким чином не може. Для виконання цієї вимоги нотаріус після смерті одного з подружжя накладає заборону на відчуження майна, зазначеного в заповіті. Після смерті того з подружжя, хто пережив іншого, майно, яке є предметом заповіту подружжя, переходить до осіб, зазначених у заповіті. Отже, право спадкування цього майна спадкоємці набувають лише після смерті обох із подружжя. Кожен із подружжя має право в будь-який час відмовитися від спільного заповіту, дотримуючись при цьому всіх правил щодо оформлення відмови від заповітів. Проте оскільки заповіт був складений подружжям разом, то право на відмову може бути реалізоване лише тоді, коли живим є і дружина, і чоловік. Отже, після смерті одного з подружжя другий із них не має права скасувати чи змінити цей заповіт [8, с. 755]. Хоча є науковці, які не виключають таку можливість. Вони стверджують, що після смерті одного з подружжя другий потенційно повинен втрачати право зробити відмову від складеного спільного заповіту (ч. 3 ст. 1243 ЦК України), але вважається неможливим обмежувати правоздатність власника щодо належного йому майна. Тому вважають можливою відмову того з подружжя, хто пережив, від зробленого ним особисто заповідального розпорядження і щодо належної цій особі частини спільного майна, тобто частково змінити зміст заповіту. Це положення зумовлене тим, що спадкоємець може негідно вести себе щодо того з подружжя, який залишився живим, і позбавити права живу людину змінити зміст заповіту неможливо. Але останню волю померлого із подружжя змінювати вважається неможливим [9, с. 1067].

Незважаючи на наявність двох осіб, які укладають заповіт, він не належить до категорії договорів. Спільний заповіт є різновидом одностороннього правочину. Відповідно до ч. 3 ст. 202 ЦК України, одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією чи кількома особами. Отже, подружжя в односторонньому правочині виступає як сторона, що представлена двома особами. Проаналізувавши ст. 1243 ЦК України, можна зробити такий висновок, що для набрання чинності спільного заповіту подружжя потрібне існування таких умов: належний суб'єктний склад цього правочину; належний об'єкт правочину; і головне – це наявність спільної волі подружжя щодо розпорядження майном. Розглянемо їх детальніше. Належний суб'єктний склад має значення основної формальної умови чинності спільного заповіту. Заповіт можуть укласти лише особи, які перебувають у зареєстрованому шлюбі, тобто подружжя. Жінка й чоловік, які перебувають у фактичних шлюбних відносинах, такого права не мають. Із самої назви спільного заповіту випливає, що він нерозривно пов'язаний з існуванням шлюбу. Тому заповіт подружжя втрачає чинність у разі: 1) розірвання шлюбу в судовому або адміністративному (в органах РАЦС) порядку; 2) визнання шлюбу недійсним за рішенням суду.

У разі існування однієї з указаних обставин заповіт подружжя втрачає свою силу автоматично, незалежно від волі сторін. Тому будь-якого підтвердження припинення дії спільного заповіту не потрібно. Зокрема, сторони не повинні звертатися до нотаріуса із заявою про припинення дії укладеного правочину. Заповіт подружжя має силу лише в тому разі, коли його було складено щодо належного об'єкта. Згідно з ч. 1 ст. 1243 ЦК України, подружжя може скласти спільний заповіт щодо майна, яке належить йому лише на праві спільної су-

місної власності. Це може бути майно, набуте за час шлюбу, майно, створене спільною працею подружжя, або інше майно, яке набуває режим спільної сумісної власності подружжя за договором сторін (майно, набуте подружжям за договором дарування, купівлі-продажу тощо). Не є винятком майно, що було одержане подружжям за час шлюбу в спільну сумісну власність у процесі приватизації. Якщо за бажанням сторін приватизоване майно набуло статусу спільної сумісної власності подружжя, воно може стати предметом спільного заповіту. Це пояснюється тим, що режим спільної сумісної власності подружжя є єдиним. Він не залежить від джерела виникнення спільної сумісної власності (спільна праця подружжя, договір купівлі-продажу, міни, дарування, приватизація тощо). Якщо, певна річ, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, вона може бути об'єктом спільного заповіту подружжя. Будь-яких винятків із цього правила закон не передбачає (ч. 1 ст. 1243 ЦК України). Відомо, що заповіт може складатися задовго до моменту смерті заповідача, тому майнова маса, яку розподілено в заповіті, може з часом змінитися. Якщо подружжя визначило в заповіті певне майно, яке становило їхню спільну сумісну власність, а згодом було змінено його режим, то таке майно не може бути об'єктом спільного заповіту. Це можливо, якщо, наприклад, подружжя за час шлюбу здійснило поділ свого майна, унаслідок чого кожен із них став власником певної речі (речей). Хоча такі речі можуть існувати на момент смерті одного з подружжя, проте вони не перебуватимуть у режимі спільної сумісної власності подружжя, а належатимуть до роздільного майна кожного з них. Аналогічні наслідки виникатимуть і в тому разі, якщо сторони визначили частки в спільному майні й перетворили його на об'єкт спільної часткової власності. Відсутність об'єкта спільної сумісної власності подружжя блокуватиме реалізацію спільного заповіту.

Окрім перших двох умов (належного суб'єктного складу та належного об'єкту), для чинності заповіту подружжя потрібна також спільна воля дружини й чоловіка щодо розпорядження майном. Це певною мірою порушує традиційні уявлення про заповіт як про справу виключно особисту, коли особа на власний розсуд визначає долю належного їй майна. Згідно зі ст. 1233 ЦК України, заповітом є саме особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті. Існує низка положень, які спрямовані на усунення можливості впливу на волю заповідача, особисте вирішення ним усіх питань, що стосуються його майна (ст. ст. 1249, 1254, 1255, ч. 2 ст. 1257 ЦК України). Заповіт подружжя в цьому плані є винятком, оскільки він передбачає спільну волю двох осіб [6].

У законодавстві відсутні чіткі вказівки і щодо форми заповіту. Чи це має бути заповіт від чоловіка та дружини втілений в одному документі і скріплений двома підписами? Чи це можуть бути два різні взаємообумовлені та взаємопов'язані заповіти? Наприклад, 18 грудня 2009 року Франківський районний суд міста Львова розглянув у відкритому судовому засіданні цивільну справу про встановлення факту спільного заповіту подружжя. Позивач обґрунтовував свої вимоги тим, що 10 червня 2004 року приватним нотаріусом Львівського міського нотаріального округу було посвідчено два заповіти від Особа_1 і Особа_5 на спільне подружнє майно на користь своїх дітей. Як убачається з копії заповіту від 10 червня 2010 року, посвідченого приватним нотаріусом Львівського міського нотаріального округу за реєстровим номером 1527, Особа_5 заповів своїм синам належні йому на праві приватної власності будинок, прибудинкові споруди та прибудинкову земельну ділянку. Згідно з копією заповіту від 10 червня 2004 року, посвідченого приватним нотаріусом Львівського міського нотаріального округу за реєстровим номером 1528, Особа_1 також заповіла своїм синам належні їй на праві приватної власності будинок, прибудинкові споруди та прибудинкову земельну ділянку. Зважаючи на те що за своєю сутністю обидва заповіти стосувались одного й того самого майна та передбачали одних і тих самих спадкоємців, їх треба розглядати як спільний заповіт подружжя. Із положень ст. 1243 ЦК України вбачається, що подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, яке належить їм на праві спільної сумісної власності. Оцінивши всі зібрані докази, суд установив, що, хоча під час посвідчення заповітів 10 червня 2004 року було вчинено два окремих правочини, їх потрібно розглядати як спільний заповіт подружжя [4].

Під час посвідчення спільного заповіту подружжя нотаріус має роз'яснити заповідачам, що предметом такого заповіту може бути лише майно, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності. Відомо, що заповіт може складатися задовго до моменту смерті заповідача, тому майнова маса, яка розподілена в заповіті, може з часом змінитися. Якщо подружжя визначило в заповіті певне майно, яке було їхньою спільною сумісною власністю, а згодом воно змінило свій режим, то таке майно не може бути об'єктом спільного заповіту. У судовій практиці непоодинокі випадки, коли особи звертаються до суду з позовною заявою про визнання заповіту подружжя недійсним у зв'язку з тим, що заповіт було укладено стосовно майна, яке належало подружжю не на правах спільної сумісної власності, а на правах спільної часткової власності.

Так, рішенням одного з місцевих судів України було встановлено, що між подружжям гр. А і гр. Б був зареєстрований шлюб, а 27 жовтня 2004 року ними був складений спільний заповіт подружжя, який був посвідчений державним нотаріусом. Відповідно до цього заповіту, подружжя зробило розпорядження на випадок своєї смерті, згідно з яким на належну йому на правах спільної сумісної власності квартиру заповіли гр. В, яка є племінницею гр. Б. Під час складання цього заповіту подружжям було надано державному нотаріусу Свідectво про право власності на житло від 11 червня 1993 року № 11-847, видане на підставі розпорядження органу приватизації від 11 червня 1993 року № 11823, згідно з яким квартира була передана в порядку приватизації у спільну сумісну власність громадянам А і Б. Проте 9 листопада 1995 року органом приватизації було видано розпорядження № 124 «Про виключення гр. А з розпорядження органу приватизації № 11823 від 11 червня 1993 року». Отже, квартира не була об'єктом права власності подружжя на час складання ними вищевказаного спільного заповіту подружжя від 27 жовтня 2004 року на користь гр. В і, відповідно, цей заповіт за змістом не відповідає вимогам чинного законодавства України. І також нотаріус не має права посвідчувати заповіт подружжя, оскільки майно належало чоловіку та дружині не на праві спільної сумісної власності. Проте, відповідно до пп. 1.5 п. 1 глави 3 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій, під час посвідчення заповіту від заповідача не вимагається подання доказів, які підтверджують його право на майно, що заповідається. Тому фактично нотаріус, який посвідчує заповіт подружжя, не має змоги перевірити, чи належить майно заповідачам на правах спільної сумісної чи спільної часткової власності. Отже, це питання потребує законодавчого врегулювання [5].

Заповіт подружжя не може бути складений особами, які перебувають між собою у фактичних шлюбних відносинах. Релігійний обряд шлюбу також не є підставою для виникнення в них прав та обов'язків подружжя, тому такі особи також не можуть скласти заповіт подружжя, крім випадків, коли релігійний обряд шлюбу відбувся до створення або відновлення державних органів реєстрації актів цивільного стану. Тому, відповідно до закону, нотаріус повинен відмовити в посвідченні заповіту подружжя цим особам і роз'яснити, що кожен із них вправі скласти заповіт окремо.

Згідно з Порядком вчинення нотаріальних дій, під час посвідчення заповіту від заповідача не вимагається подання доказів, які підтверджують його право на майно, що заповідається, але нотаріус має перевірити, чи не містить заповіт розпоряджень, що суперечать вимогам законодавства. Під час посвідчення заповітів подружжя з метою перевірки факту, що заповідане майно є спільною сумісною власністю подружжя, та запобігання виникненню непорозумінь, судових спорів чи неможливості реалізації в майбутньому заповіту подружжя нотаріусам доцільно оглядати правовстановлюючий документ на майно та конкретизувати в тексті заповіту подружжя майно, що заповідається.

При цьому під час посвідчення заповіту подружжя щодо заповіданого майна нотаріус повинен роз'яснити заповідачам таке:

- предметом заповіту може бути лише те майно, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності;
- у заповіті може бути охоплене майно, право власності на яке виникне в майбутньому;

– майно, що заповідається, після складення заповіту змінює статус спільного сумісного майна подружжя в результаті укладення шлюбного договору або договору про поділ спільного майна подружжя;

– розірвання шлюбу припиняє статус подружжя, а недійсність шлюбу (визнання шлюбу недійсним) анулює статус подружжя, у зв'язку з цим розірвання шлюбу чи визнання шлюбу недійсним після складення заповіту подружжя позбавляє цей заповіт юридичного значення. У цьому разі спадкування відбувається на загальних підставах [7].

Приватний нотаріус Л.А. Грищенко зазначає, що негативною стороною заповіту подружжя є також значна відповідальність такого кроку й істотні обмеження, які зумовлюються цим правочином, адже волевиявлення, зроблене задовго до часу смерті другого з подружжя, може негативно вплинути на його права. Так, матеріальний і фізичний стан одного з подружжя, який є живим, може істотно погіршитися після смерті другого з подружжя, а на майно, що є об'єктом заповіту подружжя, уже накладена заборона відчуження, тобто можливість певним чином розпорядитися цим майном, аби покращити свій матеріальний стан, у одного з подружжя вже втрачається. Саме тому в заповіті подружжя доцільно повно вказувати майно, яке є спільною сумісною власністю подружжя та яке належить кожному з подружжя особисто, бо норма ст. 1243 ЦК України не встановлює будь-яких заборон щодо такої можливості, тим більше, що зазвичай подружжя володіє не лише спільним майном, а й певним майном, яке належить кожному з них на праві приватної власності, зокрема подароване, успадковане, придбане на особисті кошти, речі індивідуального користування.

Посвідчення заповіту подружжя нотаріусом ускладнюються ще й тими обставинами, що в Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України взагалі відсутній пункт, яким визначалися б дії нотаріуса щодо порядку оформлення спадщини в разі смерті одного з подружжя та другого з подружжя, яким складено спільний заповіт. Крім того, відсутня форма відповідного свідоцтва [2].

Висновки. Отже, вищезазначений аналіз положень цивільного законодавства України щодо заповіту подружжя приводить до висновку, що загалом інститут спадкування за заповітом і особливо заповіт подружжя мають визначене, але досить складне й недостатньо конкретизоване формулювання та регулювання нормами цивільного законодавства. Саме тому особи, які бажають скласти спільний заповіт подружжя, мають бути досить обізнані щодо сутності й правових наслідків складення такого заповіту, з метою запобігання ускладненням у майбутньому.

Зміст заповіту подружжя та його правові наслідки особам має пояснити нотаріус, але практика свідчить, що, незважаючи на роз'яснення нотаріуса, не всі особи розуміють зміст спільного заповіту і його правові наслідки, унаслідок чого такі заповіти визнаються недійсними. Можна стверджувати, що на сьогодні спірність і неузгодженість на законодавчому рівні втілення в юридичну практику заповіту подружжя не надає можливості належним чином захистити волевиявлення кожного з подружжя та запобігти небажаним наслідкам цього правочину в майбутньому для кожного з них.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 1 вересня 2015 року: Офіц. текст. – К. : Алерта, 2015. – 320 с.
2. Грищенко Л.А. Заповіт подружжя / Л.А. Грищенко // Приватний нотаріус. Миколаївський міський нотаріальний округ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://grishenko.org.ua/index.php/stat2/9-stat2>.
3. Драгневич О.В. Спадкування: за законом і за заповітом / О.В. Драгневич. – К. : Видавець Фурса С.Я., 2005. – С. 28.
4. Дякович М.М. Заповіт подружжя: проблеми теорії та практики / М.М. Дякович // Вісник Львівського університету. Серія «Юридична». – 2011. – Вип. 54. – С. 209–2016.
5. Заповіт подружжя – новела цивільного законодавства // Офіційний веб-сайт Львівського міського управління юстиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lvivjust.at.ua/news/zapovit_podruzzhzja_novela_civilnogo_zakonodzakono/2014-10-15-824.

6. Проблемні питання нотаріальної практики / [В.В. Носік, І.В. Спасибо-Фатєєва, І.В. Жилінкова, О.П. Печений] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://udik.com.ua/books/book-1537/chapter-55201/>.

7. Особливості посвідчення заповіту подружжя // Офіційний веб-сайт Білозерського районного управління юстиції Херсонської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.belozerka.just.ks.ua/katalog-poslug-gromadyanam/osoblivosti-posvidchennya-zapovitu-podruzzhzha.html>.

8. Харитонов Є.О. Цивільне право України : [підручник] / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова, О.В. Старцев. – 3-є вид., перероб. і доп. – К. : Істина, 2011. – 808 с.

9. Цивільне право України. Особлива частина : [підручник] / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.

ПЕРУНОВА О. М.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри економічної теорії та права
(Харківський національний
автомобільно-дорожній університет)

УДК 347.965.43

ДОКУМЕНТУВАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ

У статті проведено аналіз процесуальної форми і змісту судового рішення першої інстанції з цивільних справ. Визначено і проаналізовано зв'язок процесуальної форми й процесуального змісту судового рішення. Категорія документування судового рішення спрямована на законне й обґрунтоване вирішення справи, яка невідривно пов'язана з процесуальною формою і змістом судового рішення згідно із цивільним законодавством.

Ключові слова: *судове рішення, цивільне судочинство, документування, процесуальна форма і зміст, вступна частина, описова частина, мотивувальна частина, регулятивна частина.*

В статье проведён анализ процессуальной формы и содержания судебного решения первой инстанции по гражданским делам. Обозначена и проанализирована связь процессуального содержания судебного решения. Категория документирования судебного решения направлена на законное и обоснованное разрешение дела, которая непосредственно связана с процессуальной формой и содержанием судебного решения согласно гражданскому законодательству.

Ключевые слова: *судебное решение, гражданское судопроизводство, документирование, процессуальная форма и содержание, вступительная часть, описательная часть, мотивировочная часть, регулятивная часть.*

In the given article there was conducted the analysis of procedural form and content of the court judgment of the first instance in civil cases. The relation of procedural form and procedural content of the court judgment is identified and analyzed. Category of court judgment documenting aimed at legitimate and reasonable settlement of the case, which is inseparably linked with the procedural form and content of the court judgment under civil law.

Key words: *judgment, civil litigation, documentation, procedural form and content, introductory part of the reasoning part of the regulatory.*

